

Resum idees principals del llibre L'UTILITARISME . (1861)

Introducció

Llibre de filosofia moral. La seva darrera obra important (la seguiran *L'esclavitud de les dones*, *Autobiografia* i *Tres assajos sobre la religió*)

Reinterpretació de Bentham i defensa davant dels crítics.

Teleologisme *versus* deontologisme i emotivisme.

Utilitat, llibertat, justícia

Cap.1 Consideracions Generals

Mill al principi es dedica a denunciar l'escàs progrés que s'ha fet en la controvèrsia relativa al bé i al mal. Quin és el criteri a seguir? En què es fonamenta la moralitat? El fonament haurà de ser la finalitat de les accions, la seva utilitat o felicitat. Mill combina la teoria de l'instint o sentiment moral de Hume amb l'universalisme kantià. Per Mill són necessàries lleis o normes generals per evitar el conflicte d'interessos (individus-societat), però aquestes han de basar-se en els sentiments i no en la freda racionalitat.

L'objectiu de l'obra és exposar el criteri per determinar el que és bo i el que és dolent i com es pot provar

Hi ha quatre teories

- Intuicionisme ètic: no té criteri
- Inductivisme ètic: no té criteri
- La màxima felicitat: és un criteri i ha inspirat diverses teories ètiques
- L'imperatiu categòric: "actua de manera que la regla per la qual actuis pugui adoptar-la com una llei tot ésser racional". És un criteri però té conseqüències aberrants.

Cap. 2 - Què és l'utilitarisme?

Principi utilitarista (principi de la màxima felicitat):

Les accions són correctes si tendeixen a promoure la felicitat i incorrectes si tendeixen a produir el contrari de la felicitat.

Tesis:

La felicitat és assolible

L'utilitarisme no exclou l'autosacrifici

L'ideal utilitarista no és massa elevat per a la humanitat

L'utilitarista no jutja fredament els actes, però considera els seus efectes

L'utilitarisme i la religió són compatibles

L'útil no és en que convé a un

Primer de tot, Mill vol deixar clar que la utilitat no està contraposada al plaer, sinó que en pot proporcionar. La moral de la utilitat o el principi de major felicitat possible sosté que tota acció és bona en proporció a la seva tendència a promoure la felicitat. La felicitat s'ha d'entendre com a plaer i absència de dolor (tots dos desitjables com a fins). Tot seguit Mill es defensa d'algunes possibles objeccions a la seva teoria.

Objeccions:

1. No tothom està d'acord en posar com a fi últim de la vida el plaer (Els epicuris són considerats com a porcs). Felicitat: estat de [plaer](#) i absència de dolor (és l'únic desitjable com a fins últims). Infelicitat: dolor i manca de [plaer](#).

Hedonisme, però no és una doctrina dels porcs, qui diu això es retrata a si mateix

Aquells plaers que triaria algú que els conegués, aquells superiors en durada, cost, intensitat, fecunditat, puresa, extensió, qualitat abans que quantitat, mentals

“És millor ser un ser humà insatisfet que un porc satisfet, millor ser un Sòcrates insatisfet que un ximple satisfet” (61)

Com a defensa Mill proposa la distinció entre diferents tipus de plaers:

- corporals: sensuais
- mentals: de l'intel·lecte o de la imaginació,
- morals: sentiments.

El més important no és la quantitat de plaer obtingut, sinó la seva qualitat.

2. La felicitat no sempre és necessària i es pot viure sense ser feliç.

Mill reconeix que no sempre es pot ser feliç, la felicitat contínua no és possible.

L'Utilitarisme no cerca només la felicitat, sinó la mitigació de la infelicitat.

Mill, admet que a vegades és necessari el sacrifici.

"La moral utilitarista reconeix en els éssers humans el poder de sacrificar el seu bé més gran pel bé dels altres." Pàg. 72

De totes maneres el principi d'utilitat no s'ha d'entendre com un deure o obligació.

L'objectiu de la virtut ha de ser multiplicar la felicitat.

3. No es valora si una acció és bona o dolenta sinó tan sols la seva utilitat.

Mill afirma que s'ha de distingir entre convenient i bo quan s'aplica a l'interès particular però no és així quan s'aplica a l'interès general, aleshores es pot dir que és útil i no simplement convenient. A vegades dir una mentida pot ser convenient, però no s'ha de prendre com a una norma utilitària. No sempre és útil dir mentides.

[Cap. 3]

3.

Cap. 3 - Sobre la [sanció](#) última del principi d'utilitat

Resposta a la pregunta per què segueixo el principi de màxima felicitat?

Per què s'ha de ser utilitarista i no kantianà?

L'utilitarisme de Mill es presenta com una teoria ètica universal inseparable de la llibertat i la felicitat a diferència de la teoria kantiana que els considerava com a simples postulats.

Mill distingeix entre dos tipus de sancions en referència a l'obligació moral:

- **Externes:** reforcen la moralitat però no obliguen. Aconseguir favors/temor al rebuig dels semblants

- **Internes:** consciència moral o sentiment de simpatia. Aquesta s'ha d'educar, perquè no coincideix en tothom de la mateixa manera (crítica a Kant). La societat ha d'educar als seus ciutadans per a que s'adonin que és millor mirar pels interessos de tots, perquè és més útil per ser feliç. L'important és adonar-nos que només quan actuem tenint en compte la utilitat o bé general experimentarem la sensació de felicitat interna i ens sentirem bé amb nosaltres mateixos.

Actuem moralment a partir d'unes sancions internes que estan formades per un sentiment de simpatia vers els altres i per les influències socials de l'educació. És només aleshores quan les sancions externes poden servir de suport a l'acció moral. Dit d'una altra manera, les sancions externes, les lleis, no serveixen de res si no es cultiven les sancions internes.

Les accions morals ho seran per les seves conseqüències (utilitat) i no en base a uns principis externs o lleis.

Hi ha qui diu que una forta moralitat seria la fonamentada en la religió, però només és traslladar el problema a la fortalesa de la [creença](#) religiosa.

No és una [sanció](#) innata, sinó adquirida i millorada en la història de la humanitat gràcies les sancions externes i al cultiu de:

- Sentiments naturals socials (simpatia)
- Sociabilitat
- Igual consideració dels interessos de tots
- Compatibilitat dels interessos de tots

Podria ensenyar-se com una religió sense creença en la providència divina (Comte) isempre sense interferir la llibertat i la individualitat.

Cap 4. - Per quines raons s'ha d'acceptar l'utilitarisme? De quina mena de prova és susceptible el principi d'utilitat?

Dues a favor:

- Els fins últims, per definició, no tenen prova (no té sentit preguntar-nos per què ser feliços)
- És un fet que la felicitat és desitjada

Altres suposats fins últims:

- La [virtut](#): no és un fi últim, sinó un mitjà. Hi ha qui la considera un fi últim de la mateixa manera que altres mitjans es transformen en un fi:

Diners

Poder

Fama

- La voluntat ("l'únic bo és la bona voluntat")

La voluntat és secundària, és produïda pel desig, i no és un fi

Distinció entre voluntat (will) i desig (desire). "La voluntat és filla del desig"

La manca de voluntat es combat estimulants el desig i amb l'hàbit, però és mitjà.

L'utilitarisme defensa que l'únic desitjable com a fi és la felicitat, quines condicions, però, s'han de complir per aconseguir-la?

És innegable que tothom desitja la felicitat, perquè considera que la pot aconseguir, encara que no sigui tot el que desitja.

La felicitat no segueix el criteri d'aprovació o desaprovació (Hume), sinó el plaer i l'absència de dolor.

La felicitat està composta per diferents ingredients que són útils al seu propòsit: el plaer. Aquests ingredients poden ser: la música, la salut, els diners, l'amor, la virtut... Tots ells són mitjans per aconseguir la felicitat, però no s'han de confondre amb la felicitat. En formen part, però no s'identifiquen.

La felicitat és un criteri per jutjar les accions humanes i no s'ha d'entendre com una idea abstracta o metafísica.

La felicitat només serà completa quan sigui útil, és a dir, beneficiï la majoria i no a un sol individu. Principi d'utilitat=Màxima felicitat.

Cap. 5 Quina relació es pot establir entre la justícia i la utilitat? Sobre la connexió entre justícia i utilitat

Mill exposa en aquest capítol els diferents sentits que es poden aplicar a la justícia (relacionada amb l'acció moral):

- Respectar els drets legals;
- Respectar els drets morals;
- Donar a cadascú el que es mereix;
- Complir la paraula donada;
- Imparcialitat;
- Igualtat.

Segons Mill tots aquests sentits depenen del sentiment últim de simpatia i del benefici de la majoria (criteri d'utilitat).

La justícia depèn de la seva utilitat social i la seva aplicació del sentiment de simpatia (acompanyat del sentiment que tenim tots els individus d'autodefensa i seguretat).

En molts sistemes morals s'ha posat com a superior valor el de la justícia. Debatrà la qüestió i conclourà que:

- La justícia es refereix als deures d'obligació perfecta (no és com generositat o beneficència, deures d'obligació imperfecta)
- Depèn dels sentiments d'autodefensa i simpatia (i d'aquí imparcialitat) i es vincula al sentiment de revenja.
- És un criteri subordinat al d'utilitat, com es prova en els debats sobre el salari igual o proporcional al mèrit i el de la legitimitat dels impostos.

“La justícia és el nom de certs requeriments morals que, contemplats col·lectivament, estan situats més amunt en l'escala de la utilitat social que qualsevol altre, i per tant són obligatoris en un grau molt superior; això si, es poden donar casos particulars en què algun altre deure social sigui tan important que prevalgui sobre alguna d'elles màximes generals de la justícia. Així, per salvar una vida no solament és permisible, sinó un deure, robar o prendre per la força aliments o medicines necessàries, o segrestar un professional mèdic qualificat i cominar-lo a exercir el seu ofici si és l'únic disponible” (148).